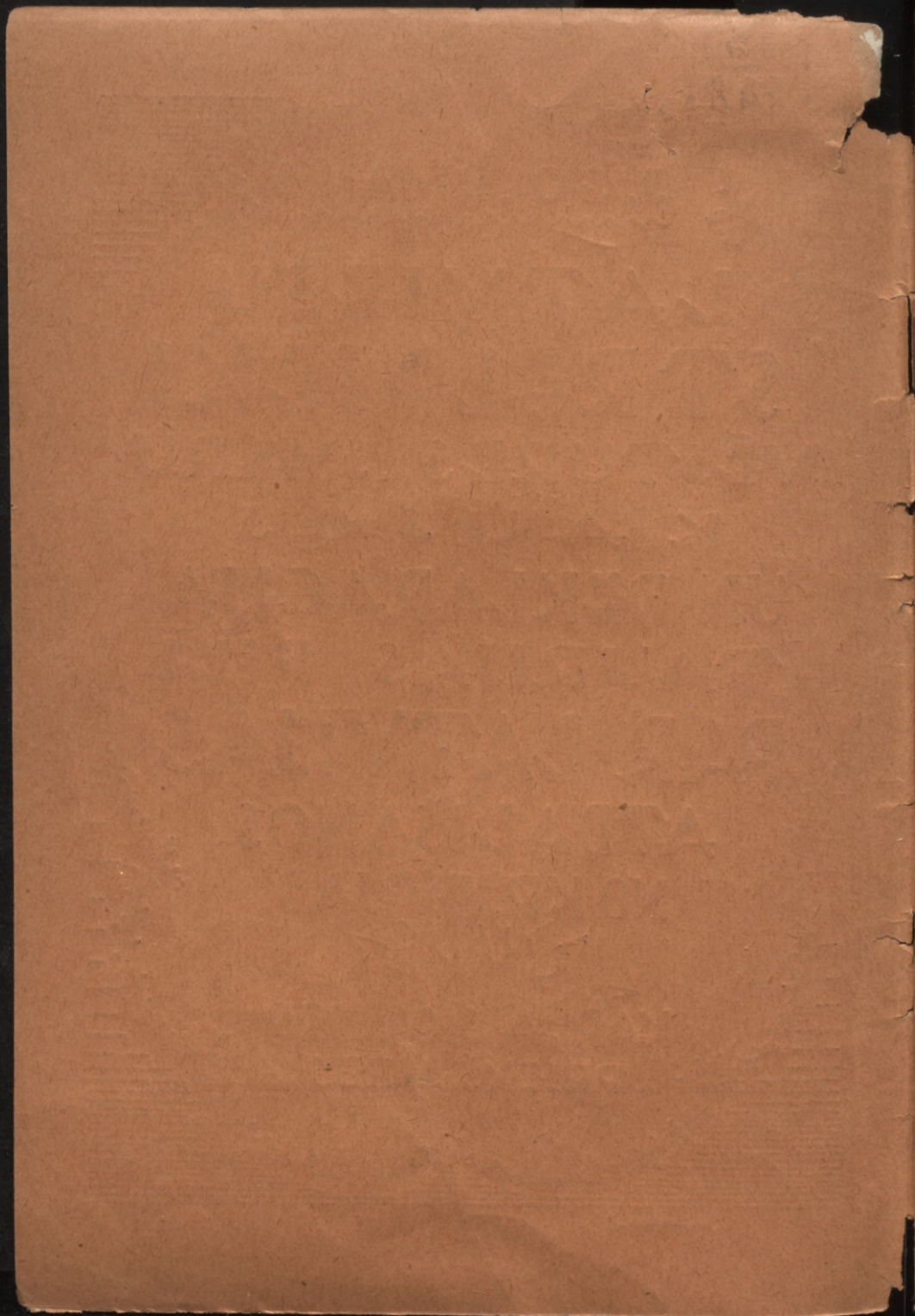

89-9

224

J. GOLDMANIS

LATVIEŠU
STRĒLNIEKI
VĒSTURES SVARU
KAUSOS
UN DEKLARACIJA
TAURIJAS PILĪ
PAR LATVIJAS
ATDALIŠANOS
NO KRIEVIJAS
KARĻA SKALBES
PRIEKŠVARDS

89-9
L 224

6
9

J. Goldmanis

Latweefchu strehlneefi

== wehtures swaru taufos ==

un

deklarazija Laurijas pili par

Latwijas atdalifchanos no Kreewijas

Karka Stalbes preekšwahrs

1934.

Latweefchu Wezo Strehlneeku Beedribas isbetums.

~~22885~~ П А

L. V. R.
301106

0302058057

Alg.-Sab. „Izdomejs“ Rigā, Elizabetes eelā 83/85. Tahtr. 26780.

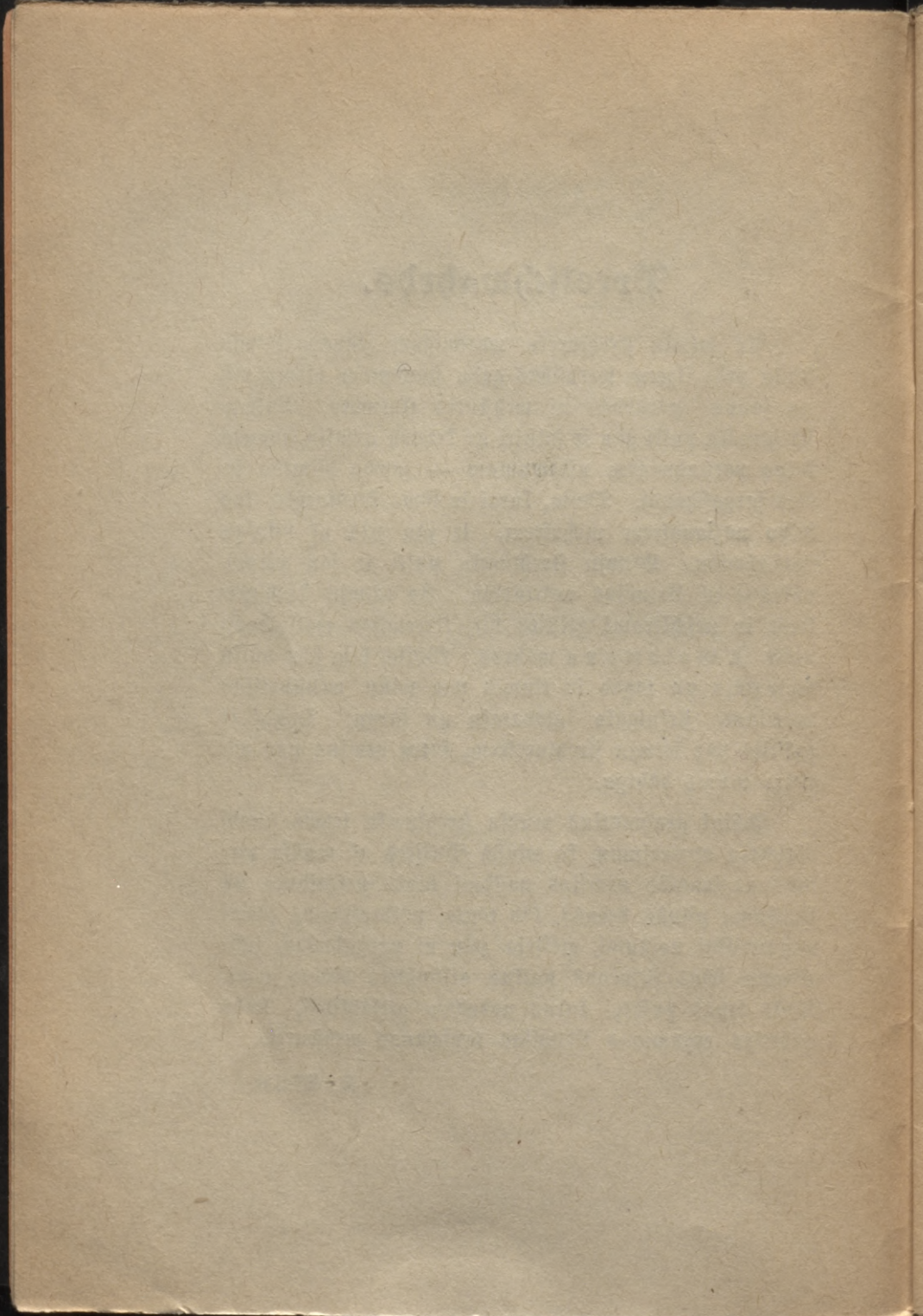

Preekſchwahrds.

Ar latwju ſtrehlneeku waronigām zihnām latwju tauta pehz ilgeem werdsibas gadu ſimtneem pirmo reif no jauna parahdās uſ wehſtūres ſtatuweſ. Latwju ſtrehlneeku pulki gan ir ſaiſtiti ar kreewu armiju, tomehr kaipo patſtahwigam uſdewumam — ſawas dſimtās ſemes ſargaſchanai. Tauta, kurai ir ſaws karaſpehks, kaſ kaipo nazionaleem mehrkeem, ir jau zekā uſ pilnigu patſtahwibu. Latwju ſtrehlneeku pulki ir jau pirmā pakahpe uſ Latwijas neatkaribu. Ar latwju ſtrehlneekem ir neſkſkirmi ſaiſtits bij. Kreewijas walſtsdomneeka J. G o l d m a n a wahrds. Wiſch bija ſcho pulku dibinatājs un tagad ir kluwis par wiņu wehſturiskās peeminas firſnigako glabataju un ſargu. Dauds ir rakſtits par latwju ſtrehlneekem, katra ātmīna par wiņneem mums dahrga.

Œhini grahmatinā muhſu ſtrehlneeku tehws ſneedi plaſchāku apzerejumu, kā wiſch ſtatijees uſ muhſu pirmās nazionalās armijas noſihmi tanis neſkaidrās un iſmifuma pilnās deenās, kad tauta, paklauſidāma ſawai wehſturiskai nojautai, mekleja zeku uſ patſtahwibu, ſuhtidama ſchos ſlewenos pulkus aiſſtahwet dſimto ſemi. Œhis lapas puſes, kuras nobodam atklatibai, buhſ wehrtigs eeguums Latwijas tapſchanas wehſturei.

R. Œkalbe.

Latwju mahtes un tehwi,

latwju meitas un dehli!

(Runats radiofonā strehlnecku swehtku
preekšwafarā, 5. janwari 1934. gadā.)

Pasaules karšch! Tikai diwi währdi, bet ikreis, kad ween tee tikufchi peemineti pirms leelajeem ašins pluhdeem, zilweže nodrebejuši. Liktenis bij lehmis, ka tam bij tapt par ištēnibu, wižu šchaušmu un breesmu pilnibā, taišni mušju pāaudšchu laikā, no 1914.—1918. g.

Uj pasaules kara škatuwes frustojās miljoneem šchēchpu, lai iščchirtu jautajumu, kur raft walštim jaunus robešchu stabus. Waj tahdā liktenigā briedi nenostahjās ari latwjeem preekščā kahds jautajums wišā šawā milšigajā leelumā: ko darit wineem? Waj buht teem dšihwes juhrā kā zilwežes ššaidinai, kuru šchee negāiši lai mehtā uš kuru puši ween gribedami un beidsjot — ja tihk — lai norauj šawu dšelmju dšilumos. U to teem zelu lihdsinaja milšigā apmehra mobilisāzijas, kas ššahra waj wišus wihreeschus, kas tik ween bij špehjigi eerotšchus nest. U to norahdija to kara špehku zihnas un šaudejumi, kas darbojās Riht-Prusijā, kur daščā karaspehka dalā, kas šastahweja pahri par puši no latweescheem, — Augustomas mešchi aprija tur notikufschajās zihnās lihds 85 proz. no winu šastahwa.

Tās bij latweeschu ašinis, bet — kreenu šlawā. Kreenu šaujas karogi, kā kreenu waronibas

simboli aifšedša to pateefo zihnitaju, kuru aufflejuši un par teifšmainu waroni ifaudšinajuši la t w j u mahte.

Ja nu negribeja ar nošedšigu weenalšibu un ne-wehribu noluhkotees uš wišu to, ja negribeja, lai nah-fošchäs paaudšes muhs nolahdetu, ka ešam palaidušchi garäm tik ahrkahrtingi reti nahšdamu brihdi, kur war tautu „eezelt faulitê“, tad bij jamet tautâ fauzeens:

La i t o p l a t w j u p u l k i !

Un wini tapa.

Lätweetis šaprata, zif leela taišniba ir dšejneeka wahrdeem, kad tas teiz: „ja šcho laifu nogulēs — tad nebuhs jagul šimtu gadu, tad buhs jagul tuhštostoch-gadu.“ Šrahdižās, ka lihđuma duhmoš nokwehpušchee šemneeku dešli, nahkofchee štrehlneeki, bij politiškās tahlredšibas šinā tahlu preekščâ zif dašcheem labeem, eedomigās ušpuhtibas pilneem, wehlaka laifa pašchpa-tenteteem „diplomateem“, kas mehginā kriticet, apštrih-det ta uššfata pareišibu, ka tahdos laifos, kur deemi dala tautam šemi, ir no neaptwerami leela šwara atraštees š a w â šemê, š a w â š nazionalās karašpehka weenibās, š a w â š rofās turet kaujas eerotščuš, š a w â walodâ rakštitus karoguš pazelt zihnâ ejot. — Lät-weetis šaprata, ka ja winšč zihmai beidšotees, kâ neš-nams un nepašihšs pašaules tautam, eetu flaht pee leelâ meera galbâ, kur tautam dalitu ušwaras balwas, tad waretu notikt, ka tam pateiz: kas tu tahds eši, kâ tewi šauz? Mehš tewis nepašihštam, kur tu bīji zihnu laikâ!? Nu, un waj tad lai nu teešcham, pehz wišeem šcheem šchaušmigeem ašins upureem, latwju tauta lai neko wairaf-nebuhtu eeguwuši, kâ tīfai teešibu rakštit atfal luhgumrakštus un petizijas? Waj neko wairaf lai nebuhtu eeguwušchi, kâ tīfai šuhrkštostochuš plezus no

krituſchu karawihru neſkaitami daudjo ſahrku neſchanas? Baldees Deewam, latwju mahte taiſni ſchi wehſturiskâ laikmeta paaudſê bija pratuſi iſaudſinat dehlus, kaſ ar praweetiſku ſtatu ſpehja nojauſt jau uſ preekſchu toſ ſawas tautas laimibas pakahpeenus, pa fureem ta ſpehſ wirſitees tiſtahl uſ augſchu, — ziſ pamatigi buhſ peeweikis winas nahwigakais pretineekſ un ziſ labi ta pratis pehž tam iſmantot raduſchos ſtahwofli ſew par labu. No ſchis apſinas, kâ no warena ſpehka awota, tad nu ari pluhda ahrâ ta waroniba, ar kaſdu latweeſchu ſtrehlneeſi eerakſtija uſ muhſchu muhſcheem paſaules wiſwaronigako tautu ſarakſtâ ari latweeſchu tautas wahrdu.

Kâ latweeſchu ſtrehlneeſu bataljoni naw raduſchees paſaulê kâ kaſhds auklejums militarſima ſchuhpuli, to rahda jau taſ ween, ka nebij tâ, kaſd tuhliſt jau ar pirmo kara deenu mehſ buhtum ſteigufchees pa kaſlu, pa galwu meſt uſ kara deewes altara ſawus brihwprahtigos upurus. Ja jau iſſi un ahtri war ſcho karu beigt, ja muhſu ſeme paleeſ neaiſſfahrta un ja naw lihds ar to eeſpehjamſ noſtahdit tâ iſzilus redſami muhſu, latweeſchu tautas lihdsdalibu — tad lai iſpaleeſ tee.

Wet luhk, kaſd weſelu gadu karſch bija wilzees, kaſd latweeſchu tautas muhſcha naids pret wahzu karotajeem bij tiſ leels, ka aiſween wehl nepahrtraukti turpinajaſ latweeſchu brihwprahtigo eeſtahſchanâs kreemu armija, zaur toreijeem kara aprinku preekſchneekeem, kaſd eenaidneekſ jau bij ſitiſ ar taſhdu ſparu un troſſni ſawu kara duhri pret kurſemneeku mahju durwim, kaſd tee weens ſimtiſtuhſtoſchu pehž otra jau bij kara behgli — un bij paredſamſ, ka lihdsſchinejam ſtahwofliſm turpinotees, ari tee latweeſchi, kaſd atradaſ otra puſê Daugawai tiſk aiſdſihti prom no ſawam mihtnem, — tad,

šhini tautas tumšākā, ismifuma laikā pee Daugavas kraštem eedegās aštonas šwaigsnes. Tās bij wehl weenigās zeribu šwaigsnes pa škumju pilnājām tekām klištošhajeem behgleem, kuri ašaru pilnājām azim newareja gandrihš waj šauli pee debesim šaredset. Ša, tikai tād mehš latweešhi pazehlām balši: „Pulzešimees sem latweešhu šarogeem!“, aistahwešim pašhi šawu šemi un šawu tautu!

Newar tak nekās buht breešmigakš, išnizinošhaks šahdaj tautai, ja tai atveras preešhā pilnigš bešzeribu, ismifuma bešdibens. Šif weegli tad pretineekam, ar weenu šahjas špehreenu to galigi išnizinat! Un waj šhi „pulzešhanās“ jau šawā pašhā pirmajā šoli un šauzeenā nenotika sem nazionalu mehrku šwaigsnes? Protams, šif jau nu wina toreis wareja gaišhi špihdet. Ša tomehr pee muhšu zeribu debesim toreis wareja šalāsit šchahbus, šhi wehšturiškā uššaukuma wahrbus, ša: „Uš preešhu ar latweešhu šarogu par Šatwijaš nahšotni!“ štarp tahdeem wahrdeem, kuri bija jāteiz toreišejo apštahflu dehl, šad wehl warena un špehzigā bij ta walšts, kuras armijas šastahwā mehš eetilpam, — tad nu gan newarēs teikt, ša ar to nebuhtu deesgān šaprotami išteiktš muhšu nazionalo zenteenu lošungs, šas šatram darija šaprotamu to, tahlu ejošho domu — šadehl gan naw šhā wahrda weetā teiktš: uš preešhu ar kreemu šarogu, par Kreemijas nahšotni.

Wahzu ašais šara šobens, kuršch tik štrauji bij škrehjis zauri šuršemei, ušreis atšitās pret pelekajeem latweešhu štrehlneeku pulkeem ša pret peleku laufu ašmeni un tahlak netika. Aštoni štrehlneeku pulfi pee Daugawas ašinainajeem kraštem bij tas zeetais reekšts, šo wahzu 8. armija nekāhdi newareja pašrkofš. Un ja Riga buhtu jau toreis šrituši, waj tad gan pawiršhi

faſteigtās Pleſtawas poſizijas buhtu tās, kaš wāhzu armiju buhtu atturejuſčas no Kreewijas ſatreekſchanas. Waj ar Rigaš kriſchanu nebuhtu uſreiš ſpahrnos pazehluſchees wiſi tee daſchadās Kreewijas pilis mihtoſchee uhpji un puhzes, kuri klufi pa tumſu loloja weenu domu: wajāg tik flehgt ar Wahziju ſeparatu meeru. Mehš ſinam, ka reiš kara laikā bij, ne kaħdš maſputniſch, bet kaħdreifejais Kreewijas miniſtru preſidentš Protopopowš, aiſlidojis uš Stokholmu un tur wediš kaħdaš flepenas ſarunaš ar kaħdu noſlehpumainu wahzeeti. Bet kaħ nu uſreiš par ſchahdu leetu Wałſtš Domē ſahfa ſwanit breeſmu ſwanuš — drihš wiſš apfluſa.

Sinot, par kaħdu zenu ſchahdš meers wāreja tik flehgtš, ſinot wahzu preſeš un wiau politiſko dārbineeku teekmeš peħž Kurſemeš, ari man, ka Kurſemeš pahrſtahwim Wałſtš Domē nahzāš aſi uſſtahteš pret ſchahdu, warbuhteju Kurſemeš iſandeleſchanaš meerā projektu. Taš bij Wałſtš Domeš feħdē, 3. nowembrī 1916. g., kur, ka ſtenogramā laſamš, ſtarp zitu eſmu ſazijis ſekoſcho: „Mehš netizjam, ka tagādejee eekſchejāš un ahrejāš politikāš waditaji deeſgan energiſki uſſtaħſeeš pret eenaidneeka teekmem, un tadeħl eš greeſchoš pee jumš, wałſtšdomneeku fungi, ſākeet juħš, jumš mehš tizeſim, ka kreewu tauta neatſtaħš latweeſchuš weenuš zihnā ar wahzeeſcheem un ka kreewu ſaldati kopā ar latweeſchu ſtreħlneekeem, peeliſš wiſuš ſpeħfuš, lai atkarotu atpaķal Kurſemi.“ — Uš to Laurijaš pili noſchalza aplauſu weħtra un bravo ſauzeeni.

Dai nedomiātu, ka warbuht tikai mehš ween tik augſti weħrtejam ſcho ſtreħlneeku noſihmi, tad lai buhtu

man atlauts aizrādit, ka jau 1917. g. wairaki kreemu un frantšhu laikraksti atklāsti publizeja šāwu kara leetprateju šlehdseenu, ka wahzeeschi buhtu šwinejuschi jau 1916. g. Leeldeenās Rīgā, ja pee winaš wahrteem nezihuitos nifnee latwju strehlneeķi un kā wahzeem, protams, nebuhtu bijis gala mehrķis tikai Rīgā. Un to teiza šabeebroto pahrstahwi šawā laikā Peterpili, kur man isnahza ar teem ne weenu ween reiši šarunā?

Franzijas wehstneeks Moulens bišā aizrāhtibā šazija: „Štahwoklis wakāra frontē ir tahds, ka mums ir no leela šwara katrs weens wahzeetis, kuru war atwilt nost no tureenes uš austrumu fronti. Mehš šinam, kā wahzi newar pret weenu latweeschu strehlneeķu preti stahdit tikai weenu wahzu šaldatu... Šhis škailis teem wairak un wairakahrt jāpawairo. Warat buht pahrleezinati, ka Franzijai nebuhs weenalšigs latwju tautas liktenis, jo latwju tauta ar šaweem šareiwjeem šarā laukā peerahdijusi, ka winā prot zeenit brihwibu. Ar leelām šimpatijām es apšweizu latweeschu tautas nazionalo energiju. Franzija, beš ščaubam, peekritis juhsu zenteeneem un tos atzerešees, kad peenahķš galigā un islihdšinoschā meera brihd'is.“

Un Anglijas pahrstahwis Bindeijs ar leelu šajuhsmu wahrdu wahrđā teiza: „Mehš, angli, mahzijā mees latweeschuš pašiht tikai notā laika, kad latwju strehlneeķu pulķi peedalijās pašāules šara zihnās. Warat šinot latweescheem, ka Anglijas šimpatijas wineem nodrošhinatas.“

Ar šahdu wehribu un ašu škatu Wakar-Širopā toreis šekoja latweeschu strehlneeķu zihnam, waram redšet

ari no kahda belgeefchu dsejneeka jaukajeem, rofsturi-
gajeem wahrdeem, furi ir schahdi:

„Ap Seemasfwehtkeem, kad putens un fals,
Un juhrâ jau ledus tilts,
Dfird leelgabalus, fkan warena balfs
No kahdas spehkpilnas zilts.

Un mehš pee Werdenas, Sferas,
Mehš klaušamees, — elpa pat flus,
Kâ Latwijas ojoli šafâuzas,
Tee ložitees neprot, tik luhst.“ (3. Afuratera tulk)

Ari Italiâ sina par latweefchu tautu, ņho „speh-
pilno zilti“ un winas strehlneekeem, tik zildinoņchi toreif
atbalņojâs, ka peem. kahds italu laifrakņts, usstahdidams
jautajumu: „Zif wehrts ir tahds latweefchu strehl-
neeks“ — pats atbild: „T i k — z i k w i n ņ ņ h j e l t â
ņ w e r“.

Un waj mehš, latweefchi, kâ mafee lihdsbeedri,
bijâm wihluņchees leelajos ņabeedrotajos? Nê. — Muhs-
ņchu muhschos, kamehr ween ņaule pee debefim eet, ne-
drhņft tapt aifmirsts tas, Latwijas walņts pamata
moments, ka Anglijâ ar ņawa ahrleetu ministra Balņura
parakņtitu aktu uņ Nazionalpadomes wahrdu, atņina
Latwiju de fakto par neatņârigu walņti jau 11. no-
w e m b r i 1918. g., pehņ kam tad weenu nedelu wehlat
tik ņeņoja Latwijas walņts proklamefchana Rigâ. —
Gribetos jântat, waj ir kahds tahds weenteeņitis, kurņch
waretu eedomatees, ka paņaulê war notift tâ: usrakņtis
kahdu luhgumu, ņaf, mihlee angli, mehš ari gribam
paņņji ņawu walņti, mehš ari gribam buht waldbneeki
ņawâ ņemê, — atņihsteet muhs. Un tuhdaņ tee to ari
tâ atņihtu! ņapirs, tinte, ņpalwa, — un walņts
gatawa!

Schis 11. no dēmbriš, šchi pāti pirmā Latvijas kà walsts atšihšana, ne ar tinti, bet ar strehlneeķu ašinim eerakstīts Latvijas walsts tāpšanas aštā.

Protams, ka eeguhtu walsti, wehslakās zihnās nahzās a i s t a h w e t jau Latvijas walsts armijai, kuras apbrihtojāmā waroniba pānahza, ka eeguhtais wareja tikt tā nostiprinats, ka dsejneeka pasihstamos wahrduš: „Wehs gribam buht kungi muhšu dšimtajā semē,“ — waram nu pahrweidot šchahdi: „Wehs e š a m nu kungi muhšu dšimtajā semē.“

Ar to nu waretu usfkātīt strehlneeķu wehsturisko usdewumu par špildošchi ispiditu, ja nebuhtu wehl kahds „bet“, wehl kahds moments strehlneeķu gaitās, kuru teem daka laučhu nem launā. Ta ir aišeešana uš Kreewiju 1917. g. Te nu jateiz, ka ne jau šchee bargee špreedejē tīf daudj no tam zeta, kà tāišni pašchi strehlneeķi, šamafšadami zīt daudšreiš ar šawām dšihwibām par to, nealkarigi no tam, wāj šcho upurejšchanos atšihtu pozitīvā waj negatīvā nošihmē.

Pirms nu kahds šehščas šoga krehslā, lai špreestu par šcho lectu, — tad tam wišpirms ir tuwat jaepašihštas ar ta laika apstahkleem un strehlneeķu dwehjeles ijuhtu.

Sr jašin, ka strehlneeķi, kuri leela naida pilni bij jau no 1915. g. karšušchi zihnu ugunīs, kuri bij paradušchi uš šawu pretineeku wahzeeti škatitees ne kà uš šew lihdsigu karawihru, bet tikai kà uš tahdu „frizi“, — ka tee armijai šabruhtot Riģas frontē, tureja sem šawā goda glehwi pazelt rokas gaišā. Tee weenfahršchi nešpehja šaprast tahdu nazionalu waronibu, ka aišejot wahzu guhštā, tee ar to buhtu leelu pakalpojumu isdarijušchi šawai tautai, ar to buhtu i-

rahmušči ņawu ņemi no wahžu ehrgla aņajeem nageem. — Uš otu puši — tee newareja ar rofu apraudņit, kaņdeem politisķeem elķeem wineem tur Kreewijā buhš jaņalpo.

Žif nelahpraht tee ne uš weenu, ne otu puši negribeja eet, redņam no tām kauiām, kuras strehlneeķi, pat wiņā ņhaja ņabrukuma laikā weiža ar strehlneeķeem peemihtoņcho dedņibu.

Kad wahži pahrnahža pahri Dāugawai, tad tās nahwigās žihnās, kuras strehlneeķi ap Žuglu ižžihnija, bij tahdas — kā war teikt tee ar rofam eeķehrās Latwijās ņemē, lai kara weeņuli toš neaņrautu prom. Un tikai tad, kad wiņš ņhe nu bija žudis, tee wirņijās uš austruumu puši, dņila naida pilni pret kreewu armijas wadibu, kura nebij ņawā laikā pratuņi iņmantot strehlneeķu uņwaras, galwenā kahtā pehž Seemasņwehtku kauiam, kad wahrtus uš Kurņemes atbrihwoņchanu tee bija atrahmušči walā, bet nebij bijis tahlaku ņekotaju.

Weena dala strehlneeķu, galwenā kahtā tahdi, kureem dņihwes weetas bij Widņemē, palika ņhepat. No pahrejeem, kas aiņgahja uš Kreewiju, kaņdi 2000 dewās uš Sibiriju, orgāniņejotees tur kā kodols Troižkas un ņmantas pulķeem, kuri neņtahweja leelineeķu kaņpibā.

Žr dokumentariņki dati, kuri rahda, ka latweeņķu strehlneeķu ņkaitš Padomju Kreewijas latweeņķu pulķoš nepahrņneedņa 5000 žihweķu, kur ja atņkaita no 30.000 strehlneeķeem, žif to bij pirms Seemasņwehtku kauiam, pehdejās kauiās krituņchos, war teikt, kā apm. 19.000 strehlneeķu nehma dalibu wehlaķās atbrihwoņchanas žihnās Latwijās walņts laikā, ņastahdot gandrihš 50 proz. no naziionalās armijas ņastahwa. Tapat ari atteežibā uš wirņneeķu ņkaitu naziionalā armijā, ņatiņtiņķee ņkaitki rahda, ka 770 wirņneeķi, t. i. 77 proz. no

wiņa strehlnieku viršnieku šķaita, kas nehmūšchi dalību atbrīvošanas ziņās, bij nākfūšchi no latviešu strehlnieku pulkiem, tā tad atkal turpat puše no nacionālās armijas wispahreja viršnieku šķaita. No ta mehš nākfam pee šlehdseena, ka nazonalajā armijā waireja eetilpt tikai tadehl tik eewehrojami leels strehlnieku šķaits, ka tee, kà latviešu tāutibas karawihri bij šawā laikā no wišām kreewu armijas dašam šakopoti uš latviešu semes, kurus ne muhššam tik ihši un ahtri nesalāšitu tahdā šķaitā weenfopus no wišas plašhās Kreewijas tajā haofa laikā. Turklaht šche šwarā kriht ne tikai ween šķaitliškais strehlnieku špehšs, bet warbuht pat wehl leelākā wehrtibā — ka tas bij kara ugunis jau gadeem ilgi ruhbits špehšs, ar leesmojšču, nazonalu širdi kruhtis.

Bet kà tad nu tas bij ar teem apm. 5000 strehlniekiem Padomijas latw. šarkanašos pulkos? Waj teem nāzionalā uguns širdi bij galigi išdīšufi? Waj tajos dega tikai internazionalisma šarkānās leesmas? — Lai runā fakti.

Deelineeki, lai gan tee uš latviešu strehlniekiem šķatijās kà uš tahdeem šarotajeem, uš kureem war drošak palautees, nekā uš kaut kuru zitu karaspēka daļu, tomehr war redset, ka šche šarkanee wāras wihri teem tahdu šimtprozentigu ustizibu tomehr nedahwaja. Šr ahrkahrtigi šwarigs un raksturigs tas wehšturiškais fakts, ka tee šchis, ar nazonalu waronibas uguni šlomas pilnās ziņās kopā šakaušetās strehlnieku weenibas, pehz išeššanas no Latwijas, tur demobiliseja un tad — išsludinadami mobilisaziju šaformejā tās no jauna, tiklab no šcheem strehlniekiem, kà ari Kreewijā efoššchem latviešchem un wairak gabijumos papilbinot pat ar tatareem un šinešchem. Protams,

par to nemaj i runa newareja buht, kã tee ſchis weeni-
bas jaunã ſajaukumã wairs nenokristitu wezajã, tik beſ-
gala wehrtigajã un teem nepeezeefchami wajadſigajã
wahrðã: „Latweefchu ſtrehlneeſi“, fur daudſreis tee „fa-
roja“ i beſ neweena latw. tautibas ſtrehlneeſa, tik ar
kailu wãhrðu ween, pa freewu ſemneeku labibas fleh-
tim.

Bet kã nu ar leelineeki nezentãſ ſawãſ politiſko
apteeku laboratorijãſ eemaiſit atjaunotajãſ weenibãſ
peeteekoſchi leelu ſarkana internazionalismã porziju,
tomehr taſ teem ne ikreis iſdewãſ. Ja uſſchiram at-
teezigu wehſturuſ lapas puſi, tad laſam, ka jau 1919. g.
ſahkumã, Wiðſemes ſeemeloſ, gandrihſ jau pirmo ſa-
durſmju laikã ſtarp nazionalo armiju un ſarkanar-
meeſcheem, nazionalãſ armijãſ puſe pahrnahza weſela
karaſpehã grupa, 352 latweefchu ſtrehlneeſi, kuri tuhlit
nahkoſchajã deenã ſirdigi zihnijãſ pret ſarkano armiju.
Un fur tad nu wehl tee abſewiſchke pahrnahſchanaſ
gadijumi, neluhkojoteeſ uſ to, kã wiſpahr toſ komiſari
aiſmugurẽ zihltigi uſmãniija zaur loſchmeteju ſtobru, kã
tahlſkatu, waj to ſoli netop pahraſ ſtrauji nelaiã, juh-
tot ſem ſawãm kahjam Latwijãſ ſemi un eeraugot ſew
preeſchã ſawuſ tehwuſ un brãhluſ!

Lahdi, kaſ tomehr nepeelika itin wiſãſ puhleſ, lai
pahrnãktu nazionalãſ armijãſ puſe, paleektot pee teem,
kaſ hij kraſake pretineeki latweefchu ſtrehlneeſu leelo un
ſwehto nazionalo mehrku ſaſneegſchanaſ — paſchi ſemi
iſſtrihpoja no Latwijãſ tapſchanaſ zihnitaſu lepnaſam
rindam.

Bet tee ſtrehlneeſi, kureem iſdewãſ tomehr iſbrift
zauri Areewijãſ pilſonu kara aſinſ purweem un aiſ-
fneegt Sibiriju, waj ſchee troizkeefchi, imanteefchi, waj

tee nebij usglabajušči kristaltihrus šāvu naziānalo zenteenu idealus? Ne tee atbalstija šarkanos, ne baltos, ne melnos, bet noorganisejās pret monarchista Koltščaka griba, ar frantschu misijas gen. Šanena gahdibu, — naziānalās Latvijas atbrihwoščanai.

Un tee strehlneeķi, kuri ib kā uftizigakee bij noweetoti pašchā Kreemijas galwas pilšehtā Peterpili un winas tuwumā waj tee nebij naziānalu zenteenu pilni, kad tee, kā peem. 7. Bauškas pulks, šchuwa šew pee bifeem no augščas lihds apaščai platas, šarkanās lentas ar baltu jo baltu šchwihtru widū, lai tos neturetu par freeweem; kad starp teem gāhja no rofās rokā Naziānalpadomes broščuras par Latvijas walsti; kad tos newareja nekahdi iskustinat gahjeenam uj Archangelšku pret angļu defantu, jo weenu deenu bij eemešls, kad jāunee šahbaki tik ir preeķšč freižās kahjas, otrā — kad tik preeķšč labās un tā katrai deenai šaws eemešls. Tāpat 6. Tukuma pulka strehlneeķi, kas bij šastopami pee Taurijas pils, kad ar weenu, otru ar teem šarunajos, man atbildeja: „Kauj welns wišus kreewus, kad tik ahtraķ muhšu Latvija buhtu brihwa no wahžeešcheem, lai waretu Traukt māhjās“.

Waj naw loti raksturigs tas inzidents, kahds notika starp 1. latw. pulka strehlneeķeem un leelineeķu komišaru, pehz kāhdas uswaru pilnas kaujas pee Perēkopeem? Šchajā kaujā latweešči bij išchkiroščais spēhks. Uswaras preeķā komišars lizis spēhlet internaziānali, bet strehlneeķi šcho rihkojumu apturejušči, peeprafidami, ka ja spēhlē „Deews, šwehti, Latviju“, peedraudedami, ka ja spēhlēs internaziānali — tad ari wiau loščmeteji šahks spēhlet šāvu mušiku . . . Un waj māš war eedomatees, ka toreiš latweešču strehl-

neeku prasību waretu kāhds arī neispildīt? Dašči no šcheem strehlneekeem ir tagād Latwijā, paguwušči nemt dalibu arī nazonālās armijas pehdejās zihnās, dašcheem peesčēirti arī Dahtščplehšča ordeni un nu darbojas šawās jaunšaimneezibās.

Ja strehlneeķi Kreewijā ar tahdu nišnu nāidu zihnijās pret balto krewu pulkeem, tad ne jau kāhds šarfanās internacionāles dehl, bet gan tapehž, ka teem, šewiščēki no Seemasšwehtku kauju laika dedšināja širdi naida uguns pret šcheem krewveem par strehlneeķu uswaru tahlaku neišmantošānu.

Safarā ar ščim strehlneeķu zihnam Kreewijā, pret „nedalamās“ generaleem, kād ween tās tifuščas peeminetas, tuhli mehdš usstahdit jautajumu, waj tās Latwijai un latweešču tāutai nahža par labu, waj šaunu? — Uš to mehs waram dot noteiktu atbildi: tās nahža par labu. — Ne tadehl, kō dašči mehdš iškaidrot, ka weenmehr un wišpahr krewu wiršneeziba buhtu ušluškojama kā mums naidīga bijuši. Ne, krewu wiršneeziba lihds leelineezišķai rewoluzijai bij mums noteikti labwehliga, tur nelihdsēja nekahdu baronešu un grafeenu läipnee šmaidi, ne rošču buketes augštās weetās: — strehlneeķi ar šawām waronigajām zihnam bij eekarojušči tā krewu wiršneezibas, kā arī wišas krewu šabeedribas širšnibas pilnās širdis. — Bet, luhš, wehlaš, pehž ščis oktobra rewoluzijas un pehž tās lomas, kahdu strehlneeķi tajā laikā eenehma, šči krewu wiršneeziba, šči generalitate, neeđšilinādamās, nepehtidama un neinteresēdamās tuwak tajos pšičologiškajos eemeslos, šamdehl tad ščahda pahrwehščānās warejuši nolikt, neprasišama ziš pee ta ir wainiga kuhtarā un glehwa, reformu škopā šerenščiščina, — šči generalitate tad nu gan išwehrtās par aši naidigu ele-

mentu mums. Un šķos, pret viņu latviešņu tautu fanīknotos, baltos un melnos ģenerāļus šakaut bij latv. tautas interesēs.

Protams, lihdj ar to nebuht nebij šķo pašķu strehlnēeku mehrķis, kā mums buhtu pa zelam ta eefahrta walsts dšihwē, kaħdu šew weidoja tās walsts waditaji, kuras armijas šastahwā muħķu strehlnēeki karoja pret šķeem ģenerāleem. Ša jau reiģ meħķ bijam nost no agrakās Kreewijas, jeb kā mehķķ teikt, „nedalitās matuščķas“, tad šimtkahrķ wairak nost meħķ bijam un buħķim no „šarkānās matuščķas.“ Ūri šķi m strehlnēeku zihnām šinama dala nopelnu, ka šķodeen, pateizo=tees, protams, galwenā kahrķā latviešķu strehlnēeku waronibai „Nāħwes šalā“, pee Loščķmeteju kalna, Ģekawas un nāģionalās armijas — pee Wentas, Daugawās, Gaujas, Latgales eģereem — uģ Ģiropas kartes redšam Baltijas juħrās malā jaunu, neatkarigu walsti — Latwiju.

Kad nu šķis strehlnēeku zihnas Kreewijā bij beigušķās, kad tee wareja šarkānajā tehwiķā palikt uģ dšihwi, — tad tee, luhķ, tomehr neparko negribeja palikt tur, kur ar Ģumpura wahrdeem šakot — „nezehrķ behrķu meijās, latwiķķi kur nelihģo“. Tee lausdami lausās atpakaļ uģ Latwiju un Maščķawai zauri brauzot — pa wiģu wagonu loģeem iģķahra šarkān=balķ šarkānos karogus, bet kad komiģari peepraģija tos nonemt — tee ar latwiķķu spiħtibu atbildeja: „Ša gribat tos nonemt — tad panahķat tuwak, lai waram pa=preekģķ ģums galwas nonemt.“

Un tā, muħķķu, latviešķu tautas pir=mais nāģionalais karaģpeħķķ — latviešķu strehlnēeki un otrais — kurģķķ tika

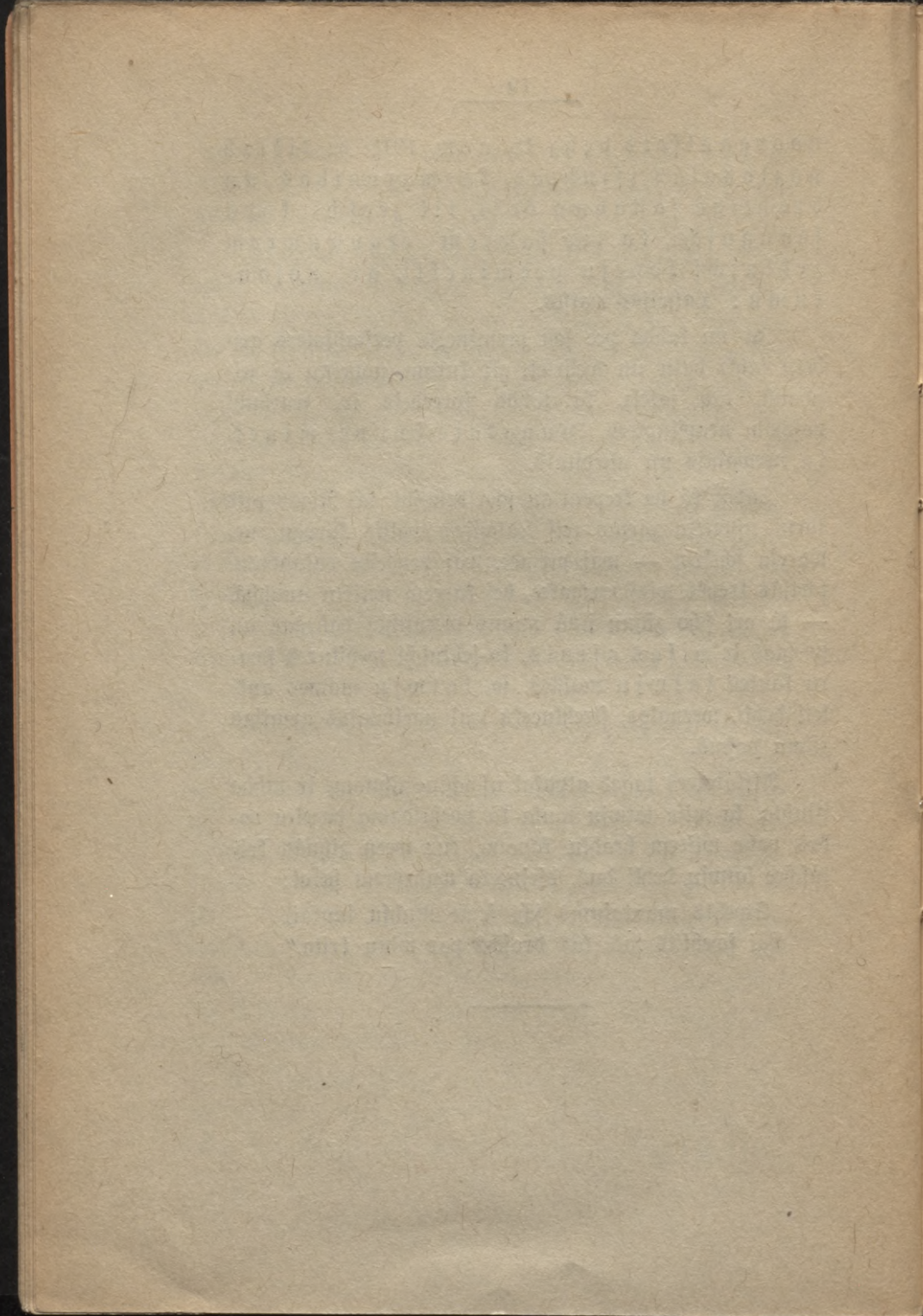
noorganisēts pēhž 18. nov. 1918. g., tīflab
nazonalās iſjuhtas, kà waronibas un
brahligà ſaſtahta dehl, tī zeeſchi kopa
ſa auguſchi, ka tee ſaweem eegu wumeem
zehluſchi kopeju peeminefli, ar noſau-
kumu: **Latwijas walſts.**

Ja nu kahds pee ſchi peeminekla peestahjotees gri-
betu ſahkt dalit un wehrtet, zif kuram nopelnu ta zel-
ſchanà, tad jateiz, ka kahds ſpreedejs ir, warbuht
paſcham neapſinotees, la un a k à i s ſchi peeminek-
la neewatajs un ahreditajs.

Làpat kà pa trepem augſchà kahpjot, lai Rigas pils
torni uſwilktu pirmo reis Latwijas walſts karogu, ne-
wareja ſchfirot — waj pirmee, waj pēhdejee pakahpeeni
ſchajàs trepēs wiſſwarigakee, beſ kureem netiftu augſchà,
— tà ari ſcho zihnu ſinà mums weenlihds dahrgas un
ſwehtas ir wi ſ a s a ſ i n i s, ko lehjuſchi wehſtures ſwa-
ru kauſos latwju mahtes, ja, latwju mahtes auf-
leti dehli, weenalga, ſtrehlneeku waj nazonalās armijas
zihnu poſmà.

Atſkātotees tagad atpaſal uſ ſchim zihnam, ir tahda
iſjuhta, ka wiſa latwju tauta kà ſwehtidama pazeltu ro-
kas pahr wiſeem brahlu kàpeem, kur ween zihnàs kri-
tuſchee latwju dehli duſ, dſejneeka wahrdeem ſafot:

„Swehts mantojums ſchi ſeme muhſu tautai,
Lai ſwehtits tas, kàs droſchs par winu krita.“

Deklarācija Taurijas pili

par Latvijas atdalīšanas no Krievijas.

5. janvārī 1918. g. sanācība Pēterpili, Taurijas pili, Krievijas Satversmes Sapulze. Ari mehš, latveešchi fuhlijam us to famus pahrstahwjuš. Tā tā Kurseme bij ofupeta no Wahzijas un āri Riga bij krituši, tad weenigais apgabals, kur latveešchi wareja isdarit wehleščanās, bij Widseme. Šche tad ar tifa 19., 20. un 21. nowembra deenās 1917. gadā eewehleti 4 deputati. No teem 3 leelineeki: Stutščka, Rosinšč un Jahnis Behrsinšč un no latveešču pilsonibas es. Ari sozialdemokratu šarafits figureja ščajās wehleščanās, bet tas dabuja patwišam neezigu balsu škaitu.

Drihs pehz wehleščanam wairāki kreemu laikraksti aifrahdija, tā us to pahrsteidsoschi raksturigu, ka latveešchi, kas bij waj wiši isdāudsinati par leelineekeem, efor tomehr weenigā tauta Kriewijā, kura fuh-tijuši us Taurijas pili weenigo deputatu wišā Satversmes Sapulzē, kas nahkdāms no semneezibas, tomehr nepeederot pee sozialistiskām partijam. Us šcho apstahkli ari wehlač, daščos eefneegumos šabeedroteem tifa aifrahdits no Nāzionalpadomes pušes, šakarā ar Latvijas walšts dibinaščanas jautajumu.

Tagād, kur nu mehš ešam šafneegušchi šcho gala mehrki — šawu walsti, ir loti šwarigi šinat, waj toreiš, gandrihs weenu gadu pirms Latvijas walšts proklame-

ŝĉānas Rīgā, ŝĉi Kreewijas Satwerŝmes Sapulze, kuru bij wehlejuŝĉi wairaki deŝmiti miljoni, waj ta ir tifuŝi tā iŝmantota no muŝŝu puŝes, ka ŝĉajā ŝapulzē jau buhtu zirŝta zaurikreewulāuŝĉu meŝĉamta poliitiŝkā ŝtiga, kuras gala mehriŝir — Latwijas walŝŝ. Uŝ to mān ar ŝinamu lepnumu jateiz — taŝir daritŝ.

Lai gan no ŝĉiŝ Kreewijas Satwerŝmes Sapulzes deenas lāika ritens jau eegreesees otrā gadu deŝmitā, tad tomehr wehl tepat gadu atpaŝal newareja Latwijā atraŝt ne deŝmit zilwekuŝ, kāŝ buhtu laŝijuŝĉi tāŝ runaŝ ŝtenogramu Kreewijas Satwerŝmes Sapulzē, par Latwiju un latweeŝĉeem, kaŝ toreiŝ tur tiŝa ŝajitā. Bet, par to ar naw ko brihnitees, jo pehĝ ŝĉiŝ pirmāŝ un pehdejāŝ Kreewijas Satwerŝmes Sapulzes ŝehdeŝ iŝklihdinaŝĉanāŝ, ŝĉiŝ ŝtenogramāŝ wairŝ ar nebij peeejamaŝ, lihdŝi kamehr tāŝ no Māŝkawaŝ archiveem tiŝa zeltaŝ gaiŝmā. Pirmŝ es eepaŝiŝtĉinu god. laŝitājuŝ ar ŝĉo ŝtenogramu, no runaŝ, kuru man bij taŝ godŝ, kā Widŝemes wehleŝĉanu apgabalā no latweeŝĉu ŝemneeku ŝāweenibaŝ ŝaraŝŝta iŝwehletam deputatam Kreewijaŝ Satwerŝmes Sapulzē turet naŝti no 5. uŝ 6. jantwari 1918. g., es wiŝā iŝŝumā gribetu atgaŝdinat, kaŝdi ŝkati wiŝpahr bij toreiŝ redŝami pee muŝŝu poliitiŝkā apwahrŝĉana, kaŝ liŝā iŝpauŝtees ŝĉajā runā proteŝteem un deklaraŝizjām taŝdā un ne ŝitadā weidā.

ŝĉiŝ Kreewijas Satwerŝmes Sapulzes ŝanaŝŝĉana notika laiŝmetā ŝtārp Breŝtliŝtowaŝkaŝ pameera noŝlehgŝĉanu un wehl preeŝŝĉā ŝtaŝwoŝĉo meera lihgumu ar Wahziju. Kreewija ŝtaŝjāŝ pee ŝeparatā meera ŝlehgŝĉanaŝ, atŝtaŝdama ŝawuŝ ŝābeedrotos kara laukā weenuŝ ŝihnā pret Wahziju. ŝĉiŝ laiŝŝ uŝliŝa par peenahŝkumu ŝāpraŝt, ka ŝĉo biŝtamo ŝpehli mehŝ, latweeŝĉi

nedrühkftam taifit lihdsi tai walftij, kura bij fiifki un moraliifki fabrukufi, nonahfdamä anarchijas besdibena malä.

Ja ari mehš newarejam neko darit wairs militaräjä frontê, tad katrâ jinâ mums bije j a t u r a l i h d s i f ä = beedroteem politiifko zihnu laukâ, lai weh-laf, pee leelâ meera galda tee nepamestu mums är roku: lai noteef, kas notifdams ar latwju tautu, ja tä nešpeh-ja wišmas nomodâ palift kopâ ar wineem, tautu nähwes nafti.

Sai panahktu meeru ar Wahziju par katru zenu, tad ſhajâ wahrdinâ „katra zena“, eegähja ari K u r ſ e = m e s a t d o ſ č a n a W a h z i j a i. Bet kâ tad tä? Leelineeki, kuri bij nähkufchi pee waras pehž tam, kad Kreewijas pagaidu waldbiba bij eewadijuſi jau Kreewijas Satwerſmes Sapulzes wehlefchanu preekſchdarbus, täf pilnä balſi ſludinäja, ka meers jaſlehds beš anekſijam un kontribuzijam.

Nu, preekſch tam Veninam bij pagahdats tahds, no wahžu politiifko eerotſchu arſenala patapinats argu-ments, ka newis Wahzija ar Kurſemes pänemſchanu iſ-daritu anekſiju, bet gan Kurſemes atraſchanäs pee Kreewijas eſot ſawâ läikâ no Kreewijas iſdarita anekſija!

Tahlaf. Kurſemes landtags 1917. g. rudenî bij taifijis lehmumu pār Kurſemes peeweenoſchanu Wahzija. Meera ſauzeeni: „meers par katru zenu!“, iſſkaneja pat paſchâ Satwerſmes Sapulzê, kad kahds Sibirijas de-putats pateiza, ka wiſch to nu gan newarot iſpraſt, ka tahdai walftij, kura aptwerot weenu feſto daku no wiſas ſemes lodes, waretu buht par kawekli meera ſlehgschanai tahds apſtahkliſ — ja nu ar Wahzija tur tahlajâ Bal-tijas juhras malâ panem ſew kahdu gabäliu ſemes...

Ģajā laikā bij pasīstamas arī Wāhzijs tahl-
la kās teekmes, kas wehlar Brestkitowfkas lihu-
mu arī āpstiprinajās, ka Wahzijai wajadsiga arī wehl
ofupetā Riga un tās aprinkis, un kad Wahzijas kara-
spehtam tikpat jau nu buhs jadodās arī wehl tahlar uš
preekšču un tad eenemto pahrejo Widsjemes daku tas
warēs atstah tad, kad eedšihwotaji tur buhs meeru un
fahrribu nodibinajušči, par ko, protams, ta peeteefošča
meera un peeteefoščas fahrtibas nowehrtetāja buhs
Wahzija.

Un kas atteezas uš Latgali, tad to nu ar newarēs
ātstah agrakā stahwofki.

Tā wahzu šobens kapaja latwju sem i
gabalu gabalos. Pee tam Wahzija nefad nepee-
miršā peebilst, ka wišs tas faskanot ar pašču eedših-
wotaju gribu, pee kam pateefibā šči „griba“ tika
uškfatita no tās, ne beš šmihnā uš luhpām, par tahdu
politifkas šsonas modes leetu. Raksturiga ščai finā
deputata grafa Westarpā runa reichstaga, ka „naw
taisniba, ka pret wahzeefcheem Baltijā šliskas atteezibas.
Ar latweefči wehlarš peeweenotees Wāh-
zijai.“

Bet kā tad nu muhsu pašču, wairak waj mafak po-
litifki šabeebrifkas organizacijās uš to reageja? Muhsu
Nazonalpadome, ar šaweem afajeem protesteem ahrpa-
šaulē pret Latwijas šadališčanu un weikdama preekšč-
darbus Latwijas Satweršmes Sapulzes šanahščanas
finā, pateefi stahweja modrā šawā tautas
šargweetā, ščajās latwju tautas šahpju un moku
pilnajās deenās.

Bet kā bija Widsjemes Semespadomē? Tur — par
Latwijas Satweršmes Sapulzes wajadsibu, waj newaja-
dšibu norišinajās šihwās zihnas. Weenā pušē pilsonibas

un ņozialdemokratu pahrstahwi un otrā — leelineeki. Tee pašči leelineeki, kuri ņawā laikā bij rakstijušči lihds ar wiņeem ziteem ņreewijas revoluzionareem uņ ņaweem ņarogeem: „Lai diņhwo ņatwerņmes ņapulze!“, tee pašči tagad zeeņči nostahjās tiklab pret ņreewijās, kā ņatwijas ņatwerņmes ņapulzi. Tee nekautrejās pašķaidrot, ka ja revoluzijā eņot gaņjuņi tiktaflu uņ preeņņņu, ka wara nahkuņi padomju diktaturas rokās, — tad praņiba peņz ņatwerņmes ņapulzes pālikuņi par kontrrevoluzionaru.

Ka demokratiskā zelā teem naw un newar buht wairafuma, to jau rahdija wiņdemokratiskā waidā wehletā ņreewijas ņatwerņmes ņapulze, kur no 707 deputateem bij: ņozialrevoluzionaru — 370, leelineeku — 175, kreiņo ņozialrevoluzionāru — 40, maņineeku — 16, kadeti — 17, nazionalās grupas — 86, tautas ņozialisti — 2 un 1 nenoteiktš.

ņreewijas ņatwerņmes ņapulzē, kā pirmais deenas ņāhrtibas punkts apņpreeņņanā nahza meera jautajums. ņhe tad nu es atņinu par wjadņigu uņņtahtees *Latwju tautas wahrdā*, pee ņam jateiz, kā ņaurijas pils galerijas publika bij tā peeņahtinatā ar Wahziji draudņigeem elementeem, ka no tureenes jau manas runās ņahkumā, tiklihds es iņņazijos pret Wahziju, nahza ņauzeeni: „nodeweji! nodeweji!“, ņamehr ween tee daudņmaf neaprada dņirdet neglaimojoņņus wahrduņ par to walņti, kura muhs taiņijās eeņweest triumņejoņņā germaniņma katlā, lai latwju tauta tur iņkustu un paņustu, kā muhs nelaimigee brahli — ņenpruņči.

Pirmāņ minetās runas ņaturš peņz ņtenogramas ir ņahhds:

„Preeņņņehdetajs: Wahrds ņatwerņmes ņapulzes lozeklim Goldmanim, no latweeņņu ņrāzijas.

Goldmanis: Meera jautajums ir weens no degošāfeem jautajumeem ne tikai tām tautibām, kuru pahrstahwi šhe issazijās, tas ir ahrfahrtigi šmarigs arī latwju tautai. Wahzu lodes jau no kara šahkuma besgaligā daudsumā kriht us latwju semi. (Troksnis publikā. Sauzeeni: nodeweji!) Latwju tautai jau zeturto gadu japahrzeešch stiprakee kara šiteeni. Dauds zeetuse Latwija, weena dala Kursemes, jau apmehram 2 gabi zeešch no prufchu duhres šmaguma. (Troksnis un klee-dzeeni publikā: nodeweji).

Preekšchēhetajs: Troksnis, newar djiw-det, luhdsu isturetees klufaki.

Goldmanis: Widseme un pahreja Latwija teef galigi ispostita no desorganisetām freewu armijas atleekam, pahrdšihwojot breešmas, šahdas deesin waj peeredsetas pat Zahna Breešmigā laikos. Zeela latweešchu tautas dala nihkst un waid, klišdama pa nelaimigo behglu tekam. No Latwijās liktena išchēiršchanas, šakarā ar jautajumu par meera šlehģšchanu, atkarajas daudj, loti daudj preekšch wišām Kreewijas tautām, **K u r a s t a g a d n o s t a h j u š c h ā s u š p l a š c h ā p a š c h n o t e i š c h a n ā s z e l a.**

Wahzija tagad steidsjās kampt pehz muhsu semes un pee meera šlehģšchanas gribēs paturet wišadā jinā Kursemi un Rigu. Šhee zenteeni mums loti labi šaprotami. Latwijās isbewigais geografiskais šahwoflis rošina anekšionistiskās eegribas Wahzijai. Geguhstot Kursemes peekrašti un tahdas, ar pašaules nošihmi oštas, kā Riga, Leepaja, Wentspils, Wahzijai buhtu nodrošchinatā pilniga Baltijas juhras pahrwaldišchanā un tāpat ar to robeschojoseho Ingermanlandi, kas ir plašcha Kreewijas semes josla. **B a l t i j a s j u h r a n e k a d n e d r i h k s t p a h r w e h r s t e e s p a r w ā h z u e s e r u!**

Zif dedjiga aismeen ir wahzu zenschanas pehz Baltijas juhras peekrastes eeguhschanas, redsams no teem nekaurigajeeem lihdsjekseem, pee kahdeem tee kerās, lai attaisnotu šawas teesibas uš šcho semi. Tee nekautrās pat ismantot šawā labā to, no Kreewijas demokratijas un šabeeedroteem deklareto teesibu pār tautu pašchnoteikšchanos, apgalwodami, ka šchahda teesiba no wineem prinzipā teek atšihsta, bet no Kursemes un Rigas eedšihwotajeeem jau faktišfi ešot realižeta, aismirstot, ka no Kursemes bij isdšihstas diwas trešchdalaš latweešchu eedšihwotaju. Tee falsifize tur palikušchās eedšihwotaju dalas gribu ar to, ka par tahdu nostahda dašchadu Šwehtās Marijas gildes lehmumus Rigā un landtaga Kursemē, kuras šastahw no neleelas wahzu junkuru un latweešchu tautas negantako apšpeedeju šaujinas.

Mehs, latweešchi, newaram aismirst pagahjušchos wahzu werdsibas gadus, kas tik leelā meh-rā tika peekauti no Kreewijas patwaldibas. — No Kreewijas demokratijas mehs šagaidam zitadu isturešchanos pret mums, pamatojotees uš pašludinātā tautu pašchnoteikšchanās prinzipa pamata.

Latweešchi, apweenojušchees brihwi isweidotā politiškā organizmā, buhs kā warens dambis Ģiropas austrumu dalā pee Baltijas juhras. Latweešchi jau ari lihds šchim ir bijušchi kā pretšwars wahzu zenteeneem „Drang nach Osten.“

Latwija lihds šchim ir bijuše Kreewijas logs uš Wakareiropu. Tai turpmak jabuht preekšch demokratiškās Ģiropas un muhju šabeeedrotās Amerikas durwim uš Kreewiju.

Latvijas jautajums ir tapis starptautisks un latvju tauta pārleezināta, ka arī mūsu sabiedrotie nepeelaidīs, lai brievajā Latvijā ar meera līgumu radītu germanisma preekščpostenus, kas waretu buht par šķehrschleem jebkurai Wafareiropas šakaribai ar jauno Kreewijas Federatīvo Republiku.

Latvijas liktenis išķīrot itin neweens nedrihst peefāhptees pret eenaidneeku.

Kuršemei un Rīgai jābuht atšwabinatām no wahzu laupitaju nageem! Na, arī latvju tauta karsti wehlās meeru, bet wina netezās pehz tahda „mironu meera“, kas to apraktu, eepreekšč šaplošot gabalu gabalos. Latvju tauta wehlās meeru, kas dotu tai eespehju plaukt un feedet. Tahdu meeru war dot tikai kopeja ufschahščānās, kopā ar mūsu waronigajeem sabiedrotoem, Angliju, Bronziju, Ameriku un Staliju, kuras zenschās pehz meera kas buhtu tašnigs wišām tautam.

Nekad un nekādās liktenu pārwehrtībās mehš latweešchi nešameerinašimees ar Latvijas šadališčhanās zenteeneem un nepeelaiščham pat to domu, ka pehz wišeem pārbaudijumeem waretum nokluht wehl tajās zeeščhanās, kahdās peerešs Elšafa Lotaringija un Polija.

Latweeščhu Pağāidu Nazionalā Padome, apweenedama wišu latweeščhu organizaciju nazionalos elementus (balsis: tā padsihta), šawā pirmajā sešijā peenehma fekoschus lehmumus jautajumā par Latvijas starptautisko stahwofli: „Nemot wehrā šenseno latvju tautas zenschanos pehz politiskās briehibās un autonomas Latvijas, kahdi zenteeni jo špilgti išpaudās 1905. g.

atbrihwoščanas ziņās, stahwedama uš tautu paščno-
teiščanās teesibu pamata, latweešču Paġaidu Naziona-
lā Padome misķategorisķatā weidā protestē pret jebkuru
Latwijas šadališčanas domu un it ihpašči pret Ķurše-
mes waj wiņas Latwijas peeweenoščanu Wahzijai, jeb
tahdu waj zitahdu tās šakaribu ar Wahziju, lihds ar to
pašludinādāma, ša Latwijā, kurā eeet Widšeme, Ķur-
šeme un Latgale, ir autonoma walsts wee-
niba, kuras stahwofli, atteezibas uš āhreeni un
eekščejo eekahrtu noteiks **winas** Satweršmes
Šapulze un tautas plebišits. (Nazionalās grupas
aplauši. Balšis: „Ķai dšihwo latweešču strehlineeku batal-
joni!“).

Liktahļ stenograma.

Ar to bij pateikts no Ķaurijas pils katedra kreewu
tautai teesči ažiš, un wišai pašāulei par šinasčanu,
ša Latwju tauta weido šawu Latwijū
par pilnigi pātstahwigu neatķarigu
walsti.

Tahlakā darbibas gaita, tā šakot šhis Satweršmes
Šapulzes dramātisķā un war teikt, kreewu walstij un
tautai tragisķā dala norišinajās šekosči:

Liklihds wehl bij isteikufšees dasči runataji meerā
jautajumā, tad eenahza preeķšķlifums balšosčanu par
šho deenas šahrtibas punktu isdarit šehdes beigās, šopā
ar nahšosčo — agrarjautajumu, lihds ar to nolemjot
šehdi ahtraš nebeigt, šamehr abi ščee jāutajumi natw is-
lemti. Šam pretojās leelineeku deputati, kuri gribeja
tuhlit isdarit balšosčanu par teem preeķšķlifumeem, šah-
dus wiņi bij eefneegušči preeķšķehdetājam un kur šarp
ziteem bij tahds, šas isģahja uš oktobra rewoluzijā ra-
dusčās padomju warās atšihščanu, lihds ar wišu no
winās isdoto dekretu šanķzionesčanu. Šad šhis preeķšķ-

likums par tuhliteju balsošanu nedabuja wairakumu, tad wiša leelineeku frakzija peezehlās un atstahja Laurijas pils sahli un neilgi pehz tam to pašču darija ari leelineeziifi noškanotee kreisee sozialrewoluzionari.

Preekšchjehdetajs Tschernowš sahka tuhliit steidsigi lafit agrarlikuma projektu, bet jau pehz masa brihtina tam peegahja klahť kahds matrosiis un teiza: „Es esmu šanehmis instrukziju, lai daritu jums šinamu, ka klahťesožchee lai atstahj jehdi, tapehz ka šardse ir noguruši.“

Preekšchjehdetajs: „Kahdu instrukziju? No ka?“

Matrosiis: „Es esmu Laurijas pils šardses preekšchneekš, mán ir instrukzija no komišara.“

Preekšchjehdetajs: „Ari Satwersmes Šapulzes lozekli nogurušchi, bet nekahds nogurums newar kawet ta šemes likuma peenemšchanu, kuru gaida wiša Kreewija. Satwersmes Šapulze war jehdi beigt tiť tad, ja pret to tiťš peeleetota wara. To juhš pašakeet.“

Šardjes preekšchneekš: „Es luhdsu atstahť sahli.“

Wohl kahdi ihši preekšchlikumi, wohl dašchi balsojumi, bet tad no sozialrewoluzionaru sehdekleem, šawam frakzijas beedrim, preekšchjehdetajam Tschernowšam pašneedj šiħmiti, ka teesham sehde buhtu jabeidj, jo eeprehjams, ka wár notikt wišadi ekšzeši.

Štahwoħlis teesham ari bij drauħmigs. Galerija bahstin peebahšta ar laudim kas apfahrušchees wišdašchadakeem eerotšcheem zif ween tiť špehj nešt: šchautenes, šobeni, durkli, lošchmeteju lentas, rokās granatās... tās katram klahť. Wišween un aišween wohl eerodas

no galwas lihdsī kahjam apbrunojušchees matroschi no šarmojušchos mehcelos un šastahjas wižās šahles ejās. Wišpahr šchis „publikas“ noskanojums, aši leelineezifks, kas išpauščas daščados starpfauzeenos. Wišs gaišs kà elektribas pilns un kad leelineeku frakzija šahš atstahš šehšchu šahli, — tad šchēet, ka tiklihdsī ijees pehdejašs wiņu deputats, tad nebuhš wairs ilgi ar ko taupit, tad elektrifetašs gaišs pahrees šprahšjeenos un — neweens ari nekad wairs nebuhš špehjigs iš šahles išeet...

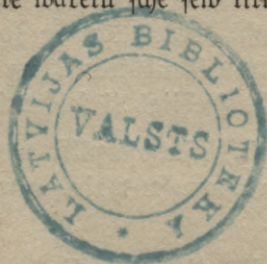
Behž tam tad ari šehdi šlehdsja plkst. pus 5 no rihta, nolēkot nahšošcho, kura tomehr wairs newareja notikt, otrā wakarā.

Là, tik ahtri heidsjās tās eestahdes muhšchs, dehl kurās šawā laikā bij freemu revoluzionari tuhšštošcheem gahjušchi katorgā un uš karatawam.

Ja šalihdsinam diwu Šatweršmes Šapultšchu, Kreewijas un Latwijas, dārbibas laikū, tad redšam, ka latwju tauta, neluhšojotees uš wišēem politifkajeem šlapjdrankeem, kahdi tai bij lihdsī tam japahrdšihwo, špehja tomehr šawāi Šatweršmes Šapulzei, dot wišu tai wjadšigo 2 gadu ilgo darbibas laikū, bet leelā freemu tauta nešpehja dot šawāi Šatweršmes Šapulzei pat ne diwreiš diwdešmit tšchetri štundu laika darbiba.

Wehšturifko ekšamenu uš teesibu dšihwot kà patštahwigu, neatkarigu walsti wadošchai tautai — latweešchi ištureja. Par to pirmā kahrtā wāri Iepna buht tu, Latwju mahte, kas šawā klehpi neesi wiš isauklejuši gšehwus Iuteklišchus, bet tahdus waronus, kuri kara laikā kà ār dšelšs šlotu iššlauzija kihru latwju semes šehtu no wišēem wezmodigo un jaunmodigo waschu kalejeem latwju břihwibai.

Un lihdsjās latwju maštei — tew, latwju
tehns, teefibā buht pirmā kahrtā lepnam, kas efi zir-
tis — ūchuhplā kahrti teem taweem mihluleem, kas weh-
laſ kà teifšmaina jemes ūpehka pilni dehli ar kara ūobe-
nu zirta tautu meūhā ūchuhplā kahrti Latwijas walstij,
lai tauta pate waretu ūhe ūew likumus dot. —

LATVIJAS NACIONĀLA BIBLIOTEKA

0302058057

apv

3089

Maksā 40 sant.

[3. MAI 1934]